

СОЦИЈАЛИСТИЧКА ФЕДЕРАТИВНА
РЕПУБЛИКА ЈУГОСЛАВИЈА

Јосип Броз - Тито
Председник
Социјалистичке Федеративне
Републике Југославије

Извор текста закона:
„Службени лист СФРЈ”
бр. 39/77

ЗАКОН

О ВОЈНИМ ИНВАЛИДИМА (Пречишћени текст)

Глава I ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

Војним инвалидом сматра се држављанин Социјалистичке Федеративне Републике Југославије који је вршећи војну дужност у рату (ратни војни инвалид) или у миру (мирнодопски војни инвалид) задобио рану, повреду, озледу или болест, те је због тога код њега наступило оштећење организма.

Члан 2.

Ратним војним инвалидом сматра се држављанин Социјалистичке Федеративне Републике Југославије који је вршећи војну дужност или друге дужности за војне циљеве или за циљеве државне безбедности, у рату задобио рану, повреду, озледу или болест, те је због тога код њега наступило оштећење организма за најмање 20%.

Члан 3.

(1) Сматра се ратним војним инвалидом и ужива права по овом закону држављанин Социјалистичке Федеративне Републике Југославије:

1) који је од 17. априла 1941. године до 15. маја 1945. године у саставу партизанских одреда, Народноослободилачке војске и дартизанских одреда Југославије односно Југословенске армије, цли ван њиховог састава, претрпео оштећење организма на начин наведен у члану 2. овог закона вршећи дужност за војне циљеве или за циљеве државне безбедности или по наређењу војних органа или органа власти;

2) који је у саставу југословенске војске за време рата са непријатељем од 6. до 17. априла 1941. године или доцније, као ратни заробљеник у логорима, претрпео оштећење организма;

3) који је задобио рану, повреду или озледу или болест вршећи дужност за циљеве државне безбедности или народне одбране или поводом вршења ове дужности од 15. маја 1945. до 31. децембра 1947. године;

4) који је претрпео оштећење организма у савезничким редовима у борби за уништење фашизма или учествујући у устанцима за народно ослобођење;

5) који је претрпео оштећење организма у Народноослободилачком покрету Грчке од 6. априла 1941. до 15. маја 1945. године;

6) који је по завршетку ранијих ратова оглашен ратним војним инвалидом одлукама надлежних органа односно коме је накнадно признато својство војног инвалида;

7) коме је признато својство ратног војног инвалида савезничких земаља из првог или другог светског рата као исељенику повратнику, уколико не прима инвалидске припадности од тих земаља;

8) који је по Уговору о миру са Италијом постао држављанин Социјалистичке Федеративне Републике Југославије или је као држављанин Социјалистичке Федеративне Републике Југославије био стално насељен на територији припојеној Социјалистичкој Федеративној Републици Југославији по том уговору а коме је

одлукама италијанских државних органа признато својство ратног војног инвалида због оштећења организма у рату од 1914. до 1918. године;

9) који је постао инвалид при вршењу војних дужности као припадник италијанске војске у ратовима од 3. новембра 1935. године до 8. септембра 1943. године на повратку својој кући односно у ратном заробљеништву у које је одведен пре или непосредно после разоружања. Инвалидско својство по основу болести може се признати само ако му је одлукама италијанских државних органа признато својство војног инвалида.

(2) Права по овом закону, у смислу става 1. овог члана, има и држављанин Социјалистичке Федеративне Републике Југославије који је задобио рану, повреду или озледу, учествујући у оружаној акцији државне безбедности или народне одбране или поводом те акције после 31. децембра 1947. године, или који је као припадник оружаних снага Социјалистичке Федеративне Републике Југославије задобио рану, повреду или озледу у вршењу војних дужности у страниој земљи која се налази у ратном стању, ако је на вршење тих дужности упућен од стране војних власти у оквиру међународних обавеза које је Социјалистичка Федеративна Република Југославија преузела после 15. маја 1945. године.

Члан 4.

(1) Мирнодопским војним инвалидом сматра се војно лице које у мирно доба у саставу оружаних снага Социјалистичке Федеративне Републике Југославије, вршећи војну дужност или друге дужности за циљеве државне безбедности и народне одбране, без своје кривице задобије рану, повреду или озледу, те је због тога код њега наступило оштећење организма за најмање 20%.

(2) Својство мирнодопског војног инвалида признаје се и лицу:

1) које је без своје кривице задобило рану, повреду или озледу при вршењу службе милиције или државне безбедности, за време војностручне обуке у организацијама Савеза резервних војних старешина и у другим стручним организацијама које одреди савезни секретар за народну одбрану, као и за време обавезне обуке за одбрану и заштиту;

2) које је у саставу југословенске војске у времену од 18. маја 1920. до 6. априла 1941. године, вршећи војну дужност или службу, или поводом исте, без своје кривице задобило рану, повреду или озледу.

(3) Нехат се неће сматрати кривицом у смислу овог закона.

Члан 5.

(1) Мирнодопским војним инвалидом сматра се и војно лице које је после 15. маја 1945. године задобило болест при вршењу обавезне војне службе у оружаним снагама Социјалистичке Федеративне Републике Југославије или при вршењу дужности у војним школама у својству питомца, па је због тога код њега наступило оштећење организма за најмање 60%.

(2) Изузетно од претходног става, мирнодопским војним инвалидом сматра се и војно лице код кога је наступило оштећење организма за најмање 50% услед последица болести задобивене ван Социјалистичке Федеративне Републике Југославије на обавезној војној служби коју врши у оквиру међународних обавеза које је Социјалистичка Федеративна Република Југославија преузела.

(3) Лице које је по претходним ставовима стекло права по овом закону и ужива

их најмање пет година, па му се после тога стање побољша и проценат инвалидитета смањи испод процената одређених у тим ставовима, задржава својство инвалида и права према смањеном проценту инвалидитета, ако процент инвалидитета није мањи од 20%.

Члан 6.

Под војним лицем, у смислу овог закона, подразумева се лице које се сматра војним лицем по одредбама савезног закона којим се уређује служба у оружаним снагама Социјалистичке Федеративне Републике Југославије.

Члан 7.

Сматра се мирнодопским војним инвалидом и ужива права по овом закону лице:

1) коме је по прописима донетим пре 6. априла 1941. године, одлуком надлежног органа признато својство мирнодопског војног инвалида услед ране, повреде или озледе задобивене у бившој српској или бившој црногорској војсци пре балканског или првог светског рата;

2) коме је признато својство мирнодопског војног инвалида одлуком италијанских оружаних снага због оштећења организма насталог по демобилизацији италијанске оружане силе после рата од 1914. до 1918. године до 10. јуна 1940. године.

Члан 8.

(1) Ако мирнодопски војни инвалид за исти случај инвалидности стекне право на новчану накнаду за случај телесног оштећења или инвалидску пензију по прописима о инвалидском осигурању, може, по сопственом избору, користити право на личну инвалиднину, додатак за негу и помоћ од стране другог лица и ортопедски додатак по овом закону, или право на новчану накнаду за случај телесног оштећења односно инвалидску пензију по прописима о инвалидском осигурању.

(1) Мирнодопски војни инвалид који изабере и користи право на новчану накнаду за случај телесног оштећења или инвалидску пензију по прописима о инвалидском осигурању, може остварити остала права по овом закону, осим права на личну инвалиднину, додатак за негу и помоћ од стране другог лица и ортопедски додатак.

Члан 9.

(1) Ако мирнодопски војни инвалид доцније стекне право на новчану накнаду за случај телесног оштећења или инвалидску пензију по прописима о инвалидском осигурању на основу новог случаја инвалидности односно телесног оштећења на које није утицао његов ранији војни инвалидитет, користиће и даље сва права по овом закону.

(2) Ако мирнодопски војни инвалид стекне доцније право на инвалидску пензију по прописима о инвалидском осигурању на основу новог случаја инвалидности на који је утицао његов ранији војни инвалидитет, користиће и даље сва права по овом закону, и то:

1) ако је нов случај инвалидности настао услед несреће на послу или професионалне болести, у смислу прописа о инвалидском осигурању;

2) ако је нов случај инвалидности настао услед болести или повреде ван посла, под условом да је као мирнодопски војни инвалид до наступања новог случаја инвалидности провео најмање пет година у радном односу са пуним радним временом, у смислу прописа о инвалидском осигурању.

(3) Мирнодопски војни инвалид који не испуњава услове из става 2. тач. 1. и 2. овог члана, може, по сопственом избору, користити само једно од стечених права.

Члан 10.

Одредбе чл. 8. и 9. овог закона сходно се примењују и кад уживалац новчане накнаде за случај телесног оштећења или инвалидске пензије, одређене по прописима о инвалидском осигурању, доцније стекне право на личну инвалиднину као мирнодопски војни инвалид по одредбама овог закона.

Члан 11.

(1) Ако мирнодопски војни инвалид накнадно стекне својство ратног војног инвалида односно ако ратни војни инвалида накнадно стекне својство мирнодопског војног инвалида, одређују му се права ратног војног инвалида, и то према групи у коју се разврстава, сходно прописима о утврђивању инвалидитета у случају више рана, повреда, озледа или болести.

(2) Ако је стицање или коришћење неког права везано искључиво за својство ратног војног инвалида, инвалид може, у случајевима из става 1. овог члана, користити то право само према групи и проценту свог ратног инвалидитета.

Члан 12.

(1) Одредбе чл. 8. до 10. овог закона примењиваће се сходно и на чланове уже породице односно родитеље лица које је у часу смрти испуњавало услове за коришћење једног или оба права по тим одредбама, ако и они испуњавају услове за стицање права по овом закону и услове за стицање права на породичну пензију по прописима о пензијском и инвалидском осигурању.

(2) Чланови уже породице односно родитељи из става 1. овог члана који изаберу и користе право на породичну пензију, не могу користити ниједно право по овом закону.

Члан 13.

(1) Права по овом закону признају се и кад је у питању болест која је и раније постојала или се погоршала у рату односно под околностима из чл. 3. и 5. овог закона, или болест за коју се не може поуздано закључити да је проузрокована ратним напорима односно да је настала под околностима из чл. 3. и 5. овог закона, али се може закључити да су ови напори на њено погоршање знатно утицали.

(2) Као проценат војног инвалидитета у случајевима из става 1. овог члана узима се одговарајући проценат од целокупног оштећења организма, о обзиром на природу болести и њен развитак, трајање и тежину ратних односно мирнодопских напора, као и на друге околности које су у поједином случају утицале на болест.

(3) У случајевима из ст. 1. и 2. овог члана, процент војног инвалидитета по основу погоршања болести, који је одређен при првом утврђивању војног инвалидитета, не може се доцније повећати, без обзира на евентуалне даље погоршање телесног оштећења.

(4) Лицу које је после 15. маја 1945. године остало на одслужењу обавезног војног рока, па је пре истека тога рока отпуштено из Југословенске народне армије услед погоршања болести задобивене при вршењу војне дужности у рату, а по којој му није признато својство ратног војног инвалида, одредиће се процент инвалидитета без примене ст. 1. и 2. овог члана.

Члан 14.

(1) Права по овом закону признају се и страном држављанину који је претрпео оштећење организма док је био у саставу партизанских одреда, Народноослободилачке војске и партизанских одреда Југославије односно Југословенске армије, у саставу оружаних снага Социјалистичке Федеративне Републике Југославије (чл. 4. и 5), као и у саставу бивше српске или бивше црногорске војске, ако по том основу не ужива инвалидска права од државе чији је држављанин или од друге земље.

(2) Страни држављанин из става 1. овог члана који не борави на територији Социјалистичке Федеративне Републике Југославије, може уживати само права изричито одређена овим законом.

Члан 15.

(1) Ради остваривања права по овом закону, војни инвалиди разврставају се према утврђеном проценту инвалидитета у десет група, и то:

I група инвалиди са 100% инвалидитета којима је за редован живот потребна нега и помоћ од стране другог лица

II	група инвалиди са 100% инвалидитета
III	група инвалиди са 90% инвалидитета
IV	група инвалиди са 80% инвалидитета
V	група инвалиди са 70% инвалидитета
VI	група инвалиди са 60% инвалидитета
VII	група инвалиди са 50% инвалидитета
VIII	група инвалиди са 40% инвалидитета
IX	група инвалиди са 30% инвалидитета
X	група инвалиди са 20% инвалидитета

(2) Војним инвалидитетом, у смислу овог закона, сматра се оштећење организма настало под околностима из чл. 2. до 5. Овог закона.

(3) Овлашћује се Савезни комитет за питања бораца и војних инвалида да, по прибављеном мишљењу Савезног комитета за здравство и социјалну заштиту, доноси ближе прописе о утврђивању процента војног инвалидитета у смислу става 1. овог члана, као и Листу процената војног инвалидитета, у којој се проценат инвалидитета одређује сразмерно телесном оштећењу војног инвалида.

Члан 16.

(1) Права предвиђена овим законом имају:

- 1) војни инвалиди;
- 2) чланови породица лица погинулих, умрлих или несталих под околностима из чл. 2, 3, 4. и 5. овог закона;
- 3) чланови породица војних инвалида од I до VII групе после њихове смрти.

(2) Члановима породица лица погинулих, умрлих или несталих под околностима из члана 2. овог закона, сматрају се и чланови породице лица умрлог до 15. маја 1946. године услед ране, повреде, озледе или болести задобивене под околностима из члана 3. тачка 1. овог закона.

Члан 17.

(1) Права предвиђена овим законом немају:

- 1) војна лица која су пребегла непријатељу или су побегла из војске или са војне дужности;

2) лица која су се сама ранила или повредила у циљу избегавања војне дужности;
3) лица осуђена правоснажном судском пресудом због учествовања на страни окупатора или његових помагача против партизанских одреда, Народноослободилачке војске и партизанских одреда Југославије, Југословенске армије или савезника Југославије.

(2) Права предвиђена овим законом немају ни чланови породица лица из става 1. овог члана нити чланови породица осуђени за дела из става 1. тачка 3. овог члана.

Члан 18.

(1) Члановима породице, у смислу овог закона, сматрају се:

1) брачни друг, деца рођена у браку или ван брака и усвојена деца, као и пасторчад и храњеници које је погинуло, умрло или нестало лице односно умрли војни инвалид издржавао најмање за последњу годину дана пре своје смрти, односно пре наступања инвалидитета (у даљем тексту: ужа породица);

2) родитељи, као и очух, маћеха, усвојилац или хранилац који су се за погинуло, умрло или нестало лице односно за умрлог војног инвалида старали најмање за последњих пет година пре његове смрти или које је то лице односно иквалид издржавао за последњих пет година;

3) дед и баба по оцу и мајци.

(2) Изузетно од одредбе става 1. тачка 1. овог члана, као члан уже породице сматраће се и ванбрачна жена погинулог, умрлог или несталог лица која је пре 9. маја 1946. године с њим живела дуже времена, или краће време ако је с њим имала деце, а до закључења брака није дошло из оправданих разлога.

(3) При утврђивању права члановима породице из става 1. овог члана, сматраће се да је издржавање постојало и за време за које је погинуло, умрло односно нестало лице услед ратних околности било спречено да издржава пасторка, храњеника, очуха, маћеху, усвојилоца или храниоца, а сматраће се и да су сс очух, маћеха, усвојилац или хранилац за то време старали о погинулом, умрлом или несталом лицу.

(4) Члановима породица лица која су погинула или умрла од последица ране, повреде, озледе или болести задобивене под околностима из чл. 4. и 5. овог закона, сматрају се, у смислу овог закона, само чланови породице из става 1. тач. 1. и 2. овог члана односно умрлих мирнодопских војних инвалида.

Члан 19.

(1) Основна права која војни инвалид и чланови породице (члан 18) имају под условима прописаним овим законом, јесу:

- 1) инвалиднина (лична и породична);
- 2) додатак за негу и помоћ од стране другог лица;
- 3) ортопедски додатак;
- 4) стални инвалидски додатак;
- 5) здравствена заштита;
- 6) бесплатна и повлашћена возња;
- 7) помоћ у случају смрти.

(2) Војни инвалид има одређена права по овом закону и за чланове своје породице.

Члан 20.

Права по овом закону која се стичу по основу задобивене ране, повреде или озледе које су оставиле видне трагове, као и права чланова породице умрлог војног инвалида, не застаревају.

Члан 21.

Средства за остваривање права по овом закону обезбеђују се као наменска средства у буџету федерације.

Члан 22.

Права из члана 19. овог закона припадају без обзира на имовно стање, на приходе из радног односа, пензијског и инвалидског осигурања или на приход остварен по ма ком другом основу.

Глава II ОСНОВНА ПРАВА

1. Лична и породична инвалиднина

Члан 23.

Лична инвалиднина одређује се војним инвалидима према групи у коју су распоређени (члан 15) и припада у месечним износима, и то:

Група / Процент ратног инвалидитета / Месечни износ инвалиднине динара		
I	100% и потребна стална нега и помоћ	4.607
II	100%	3.338
III	90%	2.525
IV	80%	1.865
V	70%	1.328
VI	60%	823
VII	50%	557
VIII	40%	268
IX	30%	201
X	20%	135

Члан 24.

(1) Породична инвалиднина одређује се према броју чланова породице који имају право на породичну инвалиднину (члан 18) и износи 300 динара месечно за једног члана породице, а повећава се за по 150 динара месечно за сваког даљег члана породице који је саживалац инвалиднине.

(2) Ако породичну инвалиднину примају два члана или више чланова породице, инвалиднина припада сауживаоцима на равне делове.

Члан 25.

(1) Чланови уже породице имају право на породичну инвалиднину, и то:

1) удова кад наврши 45 година живота или удовац кад наврши 60 година живота односно кад постану неспособни за привређивање;

2) деца, усвојеници, пасторчад и храњеници до навршене 15. године живота односно ако су на школовању до краја прописаног трајања редовног школовања али најдоцније до навршене 26. године живота, а ако су неспособни за привређивање за време док та неспособност траје, под условом да је неспособност наступила пре навршене 15. године односно 26. године живота.

Лицу из ове тачке које прекине школовање због боловања одобреног од надлежног органа јавне здравствене службе, припада право на породичну инвалиднину и за време које је провео на боловању до навршене 26. године живота. Ако продужи редовно школовање али не може да га заврши у редовном року због прекида Насталог услед боловања, таквом лицу продужује се право на породичну инвалиднину и после навршене 26. године живота за онолико времена колико је изгубило од редовног школовања због одобреног боловања.

(2) Ако ужу породицу сачињавају брачни друг са једним или више лица из става 1. тачка 2. овог члана, брачни друг има право на породичну инвалиднину као сауживалац са њима, без обзира на услове из става 1. тачка 1. овог члана, и то док једно од те деце има право на инвалиднину.

(3) Изузетно од одредаба става 1. тачке 1. и става 2. овог члана, брачни друг војног инвалида коме је припадало право на додатак за негу и помоћ од стране другог лица има право на породичну инвалиднину без обзира на услове предвиђене у поменутих одредбама, ако је са инвалидом живео у брачној заједници и заједничком домаћинству последњих пет година пре његове смрти.

(4) Изузетно од одредаба става 1. тачке 2. овог члана деца лица погинулих, умрлих или несталих под околностима из чл. 2. и 3. овог закона имају право на породичну инвалиднину до навршене 26. године живота и кад се оспособљавају за самосталан живот и рад путем допунског школовања или течајева који дају одређену стручну спрему. У таквом случају право на породичну инвалиднину може се само једанпут успоставити.

Члан 26.

(1) Родитељи и остала лица из члана 18. став 1. тачка 2. овог закона, имају право на породичну инвалиднину у износу из члана 24. став 1. овог закона иако су чланови уже породице (члан 18. став 1. тачка 1) остварили право на породичну инвалиднину.

(2) Очух, маћеха, усвојилац или хранилац који испуњава услове за признавање права на породичну инвалиднину, има прече право него родитељ који није извршавао родитељске дужности.

(1) Дед и баба имају право на породичну инвалиднину ако породичну инвалиднину не остварују лица из члана 18. став 1, тач. 1. и 2. овог закона.

(2) Ако породицу сачињавају дед и баба по оцу и дед и баба по мајци, право на породичну инвалиднину имају дед и баба којц су се старали о подизању и васпитавању лица од кога изводе своје право односно они које је то лице издржавало.

Члан 28.

Војном инвалиду који испуњава услове за стицање права на породичну инвалиднину припада и породична инвалиднина.

Члан 29.

Родитељу уживаоцу породичне инвалиднине чије је једино дете изгубило живот под околностима из чл. 3. и 14. овог закона, као и родитељу који је имао више деце па је једно изгубило живот под тим околностима, а остала су изгубила живот као грађанске жртве рата (фашистички терор, ратне операције, бомбардовање и сл.), припада породична инвалиднина увећана за 50% под условом да ниједно од те деце није оставило порода и да тај родитељ доцније није имао друге деце.

Члан 30.

(1) Родитељима и брачном другу који права по овом закону изводе од лица које је изгубило живот под околностима из чл. 3. и 14. овог закона, припада породична инвалиднина увећана за 800 динара месечно ако немају деце односно ако имају једно или више деце која су неспособна за привређивање, под условом да је неспособност наступила пре 15. године живота односно пре навршених 26 година живота ако је дете било на редовном школовању.

(2) Увећана породична инвалиднина из става 1. овог члана припада и детету уживаоцу породичне инвалиднине без оба родитеља.

(3) Родитељи, односно деца, сауживаоци породичне инвалиднине имају право на увећану породичну инвалиднину из става 1. овог члана, сваки понаособ.

Члан 31.

Уживаоцима породичне инвалиднине и војним инвалидима који испуњавају услове за стицање права на породичну инвалиднину по два или више лица, припада породична инвалиднина у несмањеном износу по сваком од тих лица, с тим да им увећана породична инвалиднина из члана 30. став 1. овог закона припада само по једном лицу.

2. Допатак за негу и помоћ од стране другог лица

Члан 32.

(1) Допатак за негу и помоћ од стране другог лица (пратилац) припада:

1) војном инвалиду I групе;

2) војном инвалиду II, III и IV групе код кога је наступило телесно оштећење организма независно од војног инвалидитета које је, заједно са војним инвалидитетом, једнако телесном оштећењу инвалида I групе.

(2) Ради одређивања висине додатка за негу и помоћ од стране другог лица, војни инвалиди од I до IV групе разврставају се према степену потребе за негом и помоћи, као и према групи инвалидитета, у три степена додатка, и то:

1) први степен војни инвалид I групе који су потпуно неспособни за обављање свих основних животних потреба, те захтевају непрекидну негу и помоћ од стране другог лица;

2) други степен остали војни инвалиди I групе, као и инвалиди II, III и IV групе, чија је неспособност равна неспособности инвалида I групе разврстаних у први степен додатка;

3) трећи степен војни инвалиди II, III и IV групе чија је неспособност једнака неспособности инвалида I групе разврстаних у други степен додатка.

(3) Допатак за помоћ и негу од стране другог лица износи:

1) 130% од просечног месечног личног дохотка у Социјалистичкој Федеративној Републици Југославији из претходне године војним инвалидима разврстаним у први степен додатка;

2) 100% од просечног месечног личног дохотка у Социјалистичкој Федеративној Републици Југославији из претходне године војним инвалидима разврстаним у други степен додатка;

1) 70% од просечног месечног личног дохотка у Социјалистичкој Федеративној Републици Југославији из претходне године војним инвалидима разврстаним у трећи степен додатка.

(1) Овлашћује се Савезни комитет за питања бораца и војних инвалида да, по прибављеном мишљењу Савезног комитета за здравство и социјалну заштиту, пропише медицинске индикације за разврставање војних инвалида од I до IV групе у смислу става 2. овог члана према степену потребе за негом и помоћи од стране другог лица и групи војног инвалидитета.

(2) Разврставање војних инвалида од I до IV групе према степену потребе за негом и помоћи од стране другог лица врши . надлежни орган управе на основу мишљења лекарских комисија за оцену војног инвалидитета (члан 78).

Члан 33.

(1) Војном инвалиду који прима додатак за негу и помоћ од стране другог лица, када је смештен у здравственој или другој организацији удруженог рада у којој су му обезбеђени нега и помоћ од стране другог лица, не припада додатак из члана 32. овог закона за време које проведе у таквој организацији преко три месеца, осим ако сам сноси трошкове смештаја и опскрбе.

(2) Војни инвалид из члана 32. став 1. овог закона чијем пратиоцу је по том основу признато својство осигураника, има право на накнаду износа који он, као исплатилац личног дохотка пратиоцу, плаћа на име доприноса фондовима социјалног осигурања и других доприноса по посебним прописима.

3. Ортопедски додатак

Члан 34.

(1) Право на ортопедски додатак припада војним инвалидима којима је својство инвалида признато због тежих телесних оштећења која су непосредно последица задобивене ране, повреде или озледе, или последица болести која је проузроковала ампутацију екстремитета или тешко оштећење функције екстремитета или потпун губитак вида на оба ока.

(2) Телесна оштећења из става 1. овог члана разврставају се у степене према тежини, врсти и узроку оштећења.

(3) Телесна оштећења и њихово разврставање у степене садржи листа телесних оштећења која повлаче право на ортопед ски додатак која је одштампана као прилог овог закона и чини његов саставни део.

(4) Овлашћује се Савезни комитет за питања бораца и војних инвалида да, по прибављеном мишљењу Савезног комитета за здравство и социјалну заштиту, може Листу из става 3. овог члана по потреби, допуњавати у складу са одредбама овог закона.

Члан 35.

(1) Ортопедски додатак износи месечно:

- 1) за први степен телесног оштећења 1.333 динара;
- 2) за други степен телесног оштећења 1.017 динара;
- 3) за трећи степен телесног оштећења 655 динара;
- 4) за четврти степен телесног оштећења 316 динара.

(2) Инвалидима код којих постоји комбинација више оштећења првог степена, повећава се ортопедски додатак из става 1. тачка 1. овог члана за 25%.

Члан 36.

Телесно оштећење које повлачи право на ортопедски додатак утврђује надлежни орган управе на основу мишљења лекарских комисија надлежних за оцену војног инвалидитета (члан 78. став 1).

4. Стални инвалидски додатак

Члан 37.

(1) Уживаоцима личне и породичне инвалиднине који стално бораве у иностранству, а којима се одређена новчана примања (члан 64) исплаћују у трансферу, припада стални инвалидски додатак.

(2) Висина сталног инвалидског додатка за војне инвалиде зависи од процента инвалидитета и степена телесног оштећења и износи од 145 до 3.700 динара месечно.

(3) Висина сталног инвалидског додатка за уживаоце породичне инвалиднине износи од 544 до 864 динара месечно.

(4) Уживаоцима личне и породичне инвалиднине који су, с обзиром на радну способност, могућност запошљавања и имовно стање, упућени да се искључиво или претежно издржавају од примања по овом закону, повећава се износ сталног инвалид

ског додатка за 326 динара месечно, без обзира на број саужљвалаца.

(5) У случају промене паритета динара, председник Савезног комитета за питања бораца и војних инвалида по службеној дужности усклађује стални инвалидски додатак са насталим променама.

Члан 38.

Овлашћује се Савезно извршно веће да пропише висину сталног инвалидског додатка до износа одређених у члану 37. овог закона.

5. Заједничке одредбе о инвалиднини, додатку за негу и помоћ од стране другог лица и ортопедском додатку

Члан 39.

(1) Лична и породична инвалиднина и ортопедски додатак одређени по овом закону обавезно се повећавају за проценат пораста личног дохотка у Социјалистичкој Федеративној Републици Југославији из претходне године и почетком сваке године утврђује се износ додатка за негу и помоћ од стране другог лица.

(2) Председник Савезног комитета за питања бораца и војних инвалида почетком сваке године утврђује нове износе примања из става 1. овог члана.

(3) Ако трошкови живота у, првом полугодишту текуће године порасту преко 8%, новчана примања из става 1. овог члана повећавају се, као аконтација, за проценат пораста трошкова живота, с тим што повећање припада кориснику од 1. јула текуће год.

(4) Процент повећања примања из става 3. овог члана утврђује у другом полугодишту председник Савезног комитета за питања бораца и војних инвалида.

(5) Повећања из ст. 1. и 3. овог члана врше се на основу званичних података Савезног завода за статистику.

(6) Повећање из става 3. овог члана не односи се на лица из члана 64. овог закона.

Члан 40.

Неисплаћени доспели износи инвалиднине, додатка за негу и помоћ од стране другог лица и ортопедског додатка и осталих новчаних примања по овом закону могу се наслеђивати.

Члан 41.

Инвалиднина и ортопедски додаток могу бити предмет 113Вршења или обезбеђења:

- 1) до половине за законско издржавање;
- 2) до трећине за потраживања друштвене заједнице, организација удруженог рада и банака.

Члан 42.

Савезни комитет за питања бораца и војних инвалида доноси ближе прописе о начину исплаћивања инвалиднине, додатка за негу и помоћ од стране другог лица, ортопедског додатка и других новчаних примања, трошкова здравствене заштите, као и о вођењу евиденције о извршеним исплатама и достављању извештаја о утрошеним средствима по овом закону.

Члан 43.

Савезни комитет за питања бораца и војних инвалида и републички и покрајински органи управе надлежни за питања бораца и војних инвалида врше, у оквиру својих права и дужности, контролу трошења средстава намењених за остваривање права по овом закону.

6. Здравствена заштита

Члан 44.

Војни инвалиди имају право на здравствену заштиту за све време док им је та заштита потребна, без обзира да ли то право користе у вези са војним инвалидитетом или независно од њега.

Члан 45.

(1) Здравствена заштита обухвата:

- 1) лекарске прегледе и друге врсте медицинске помоћи ради праћења и проверавања здравственог стања и утврђивања здравствене способности за рад на одређеном месту или за војну службу;
- 2) предузимање стручних медицинских мера за унапређивање здравственог стања односно спречавање обољења (вакцинације и друге имунизације, хемопрофилактика, санирање клицоноша, дезинфекције и друге заштитне мере у стану кад су медицински индициране због појаве заразних болести и др.);
- 3) лекарске прегледе, лечење болесника, друге врсте медицинске помоћи и медицинску рехабилитацију (у здравственим и другим специјализованим организацијама удруженог рада, стану болесника и сл.);
- 4) превенцију, негу и лечење болести зуба и уста;
- 5) лекарску и другу стручну негу и помоћ пре, за време и после порођаја, у здравственим организацијама удруженог рада и у стану породиље;

6) давање лекова, помоћног материјала који служи за улотребу лекова и санитетског материјала потребног за лечење;

- 7) зуботехничку помоћ и зубнопротетичка средства;
- 8) протезе, ортопедска и друга помагала и помоћне и санитарне справе;
- 9) бањско и климатско лечење.

(2) Под лекарским и другим врстама медицинске помоћи које се војним инвалидима обезбеђују у смислу става 1. тачка 1. овог члана, подразумевају се здравствене услуге које се као мере превентивне заштите непосредно пружају корисницима здравствене заштите на њихов захтев или на основу програма заједница здравственог осигурања и уговора закљученог са здравственом организацијом удруженог рада свим осигураним лицима, као и повремени систематски лекарски прегледи војних инвалида, прегледи и друге врсте медицинских услуга који се врше корисницима здравствене заштите ради утврђивања здравствене способности за рад или за војну службу према посебним прописима.

(3) Под стручним медицинским мерама за унапређивање здравственог стања, у смислу става 1. тачка 2. овог члана, подразумевају се мере које се предузимају на основу и у оквиру утврђеног програма делатности заједнице здравственог осигурања за унапређивање здравственог стања и здравствене заштите корисника те заштите, а под стручним медицинским мерама за спречавање обољења у смислу те тачке, подразумевају се здравствене услуге које се корисницима здравствене заштите пружају кад су медицински индициране или кад су обавезне на основу прописа. У стручне медицинске мере спада и пружање патронажне услуге и кућне неге по прописима о здравственом осигурању радника.

(4) Под бањским климатским лечењем подразумева се лечење у специјализованим здравственим организацијама удруженог рада у којима се у лечењу примењује и природни фактор, односно у другим организацијама удруженог рада које нису организоване као здравствене организације у којима се лечење обавља претежно природним факторима под стручном медицинском контролом.

(5) Овлашћује се Савезни комитет за питања бораца и војних инвалида да, по прибављеном мишљењу Савезног комитета за здравство и социјалну заштиту, доноси ближе прописе о врстама, индикацијама, роковима трајања и поступку за снабдевање протезама, ортопедским и другим помагалима, помоћним и санитарним справама.

Члан 46.

Војни инвалиди који су у радном односу имају право на накнаду личног дохотка за време спречености за рад, ако су:

- 1) услед болести или повреде привремено неспособни за рад односно ако су ради лечења или медицинских испитивања смештени у стационарне здравствене и друге специјализоване организације удруженог рада;
- 2) спречени да раде због одређеног лечења или медицинских испитивања која се не могу вршити ван радног времена корисника здравствене заштите;
- 3) упућени на бањско и климатско лечење;
- 4) изоловани као клицоноше или због појаве заразне болести у њиховој околини;
- 5) одређени да негују оболелог члана уже породице;
- 6) одређени за пратиоца болесника упућеног на лечење или лекарски преглед у друго место.

Члан 47.

(1) Војним инвалидима припада накнада личног дохотка у висини од 100% од основа за накнаду, у свим случајевима и за све време спречености за рад. Накнада у висини од 100% од основа исплаћује се и док се војни инвалид налази у здравственој организацији удруженог рада или другој специјализованој организацији у којој има смештај и исхрану.

(2) Војним инвалидима који су уживаоци пензија или су уживаоци новчане накнаде по прописима о инвалидском осигурању, исплаћују се ова примања у несмањеном износу док се налазе у стационарној здравственој или другој специјализованој организацији удруженог рада у којој имају смештај и исхрану.

Члан 48.

Основ за накнаду личног дохотка чини просек личног дохотка који је војни инвалид остварио у претходној години пре године у којој је наступио случај по коме се стиче право на накнаду.

Члан 49.

Организације удруженог рада односно заједнице здравственог осигурања исплаћиваће војним инвалидима накнаду у висини од 100% од основа за накнаду, а разлику ће рефундирати од општинског органа управе на терет буџета федерације која се општинском органу управе ставља на располагање у ову сврху, ако по општим актима заједнице здравственог осигурања односно организације удруженог рада припада накнада у мањем износу.

Члан 50.

(1) Уживаоци породичне инвалиднине имају право на здравствену заштиту у обиму у коме је обезбеђена за војне инвалиде, осим протеза, ортопедских и других помагала, помоћних и санитарних справа (члан 45. став 1. тачка 8) и бањског и климатског лечења. Уживаоцима породичне инвалиднине припада и право на наочаре.

(2) Деци уживаоцима породичне инвалиднине обезбеђују се, изузетно од одредбе става 1. овог члана, и протезе, ортопедска и друга помагала, помоћне и санитарне справе.

Члан 51.

(1) Здравствена заштита, у обиму предвиђеном за уживаоца породичне инвалиднине из члана 50. овог закона, обезбеђује се члановима уже породице војних инвалида I и II групе, као и члановима уже породице инвалида III и IV групе којима је признато право на додатак за негу и помоћ од стране другог лица.

(2) Здравствена заштита, у обиму предвиђеном у члану 50. став 2. овог закона, признаје се и деци војних инвалида од III до VII групе ако испуњавају услове у погледу година живота и школовања, предвиђене у члану 25. став 1. тачка 2. овог закона.

Члан 52.

(1) Војни инвалиди, без обзира да ли имају својство осигураног лица или то својство немају, не учествују у сношењу трошкова коришћења здравствених услуга одређених од стране заједнице здравственог осигурања.

(2) Изузетно од става 1. овог члана, војни инвалиди и остали корисници здравствене заштите по овом закону учествују у сношењу трошкова за коришћење лекова и необавезне имунизације и то у случајевима и са износима који су одређени по прописима о здравственом осигурању радника.

(3) Надлежни општински орган управе обрачунава са надлежном заједницом здравственог осигурања износе са којима би војни инвалиди учествовали у сношењу трошкова да немају својство војног инвалида, ако имају својство осигураног лица. Ако су у питању војни инвалиди који немају својство осигураног лица, обрачун се врши непосредно са здравственом организацијом удруженог рада која пружа здравствене услуге.

7. Бесплатна и повлашћена возња и друге повластице

а) Бесплатна и повлашћена возња

Члан 53.

Уживаоци права по овом закону имају у унутрашњем саобраћају право на бесплатну возњу железницом, бродом и аутобусом кад су од надлежног органа упућени или позвани у друго место ради остваривања односно коришћења права по овом закону. Кад остварују право на здравствену заштиту, ова лица имају право на бесплатну возњу санитарним колима и авионом ако је такав превоз неопходан због хитности случаја.

Члан 54.

Када уживалац права по овом закону путује по приватном -послу у унутрашњем саобраћају железницом, бродом, аутобусом и авионом, има право на повлашћену возњу, и то:

1) војни инвалиди три путовања годишње железницом, аутобусом или бродом уз повластицу од 75% од редовне возне

цене и два путовања годишње авионом уз повластицу од 50% од редовне возне цене;

(2) уживалац породичне инвалиднине једно путовање годишње железницом, аутобусом или бродом уз повластицу од 75% од редовне возне цене. Уживалац породичне инвалиднине може користити у унутрашњем саобраћају и једно бесплатно путовање годишње железницом, аутобусом или бродом ради обиласка гроба палог борца по коме су му призната права по овом закону, а који није сахрањен у месту пребивања уживаоца породичне инвалиднине.

Члан 55.

(1) Под једним путовањем (члан 54) подразумева се одлазак из полазног у упутно место (возња у одласку) и повратак из упутног у полазно место или које друго место (возња у повратку).

(2) При возњи у одласку и при возњи у повратку, могу се, од полазног до упутног места или обратно, користити превозна средства свих грана саобраћаја (железница, брод, аутобус и авион).

Члан 56.

(1) Пратилац војног инвалида I групе и пратилац војног инвалида II, III и IV групе којима је признато право на додатак за негу и помоћ од стране другог лица, има право на бесплатну возњу у свим случајевима кад инвалид путује бесплатно или са повластицом која му припада по ма ком основу.

(2) Право на бесплатну возњу има и пратилац војног инвалида од II до X групе, као и пратилац осталих уживалаца права по овом закону кад путују бесплатно (члан 54), ако је по оцени надлежног лекара појединца, лекарске комисије или здравствене организације удруженог рада потребан пратилац за време путовања.

(3) Кад деца до навршене 15. године живота путују бесплатно (члан 53), сматра се да им је у сваком случају потребан пратилац за време путовања.

(4) Пратилац има право на бесплатну возњу и кад путује по војног инвалида односно по другог уживаоца права по овом закону кога прати, или кад се враћа пошто га је отпратио.

Члан 57.

Ближе прописе о бесплатној и повлашћеној возњи војних инвалида и осталих лица која имају право на ове повластице доноси Савезни комитет за питања бораца и војних инвалида, у споразуму са Савезним комитетом за саобраћај и везе.

б) Друге повластице

Члан 58.

Кад стицање или одређивање кога права према посебним прописима зависи од прихода, новчана примања по овом закону Не узимају се као приходи при одлучивању о односном праву.

Члан 59.

Војном инвалиду, детету уживаоцу породичне инвалиднине и детету уживаоца личне инвалиднине, до навршене 26. године живота припада накнада за износе које су по прописима о финансирању школовања платили за време редовног школовања, укључујући и таксе за полагање испита у школама, на факултетима и академијама.

Члан 60.

(1) Војном инвалиду I групе коме је инвалидско својство признато због тешких оштећења доњих екстремитета која, по одредбама овог закона или на основу њега донесених прописа, дају право на добијање ортопедских колица, као и војном инвалиду I групе са потпуним губитком вида оба ока, даје се на употребу моторно возило запремине до 1.000 цм³.

(2) Уместо моторног возила запремине 1.000 цм³ војном инвалиду из става 1. овог члана који жели да купи моторно возило веће запремине припада накнада за куповину таквог возила на југословенском тржишту у висини вредности врсте моторног возила одређене прописом донесеним на основу става 5. овог члана.

(3) Војном инвалиду коме је, у смислу става 1. овог члана, дато моторно возило или који испуњава услове за добијање моторног возила, а има возило набављено својим средствима, припада у сталном месечном износу паушална накнада на име трошкова оправке моторног возила (у даљем тексту: паушална накнада), као и накнада трошкова осигурања моторног возила.

(4) Висина паушалне накнаде зависи од годишње употребе возила, али не може премашити износ од 300 динара месечно.

(5) Савезни комитет за питања бораца и војних инвалида прописује врсту, запремину и век трајања моторног возила из става 1. овог члана, вредност моторног возила из става 2. овог члана, обим осигурања из става 3. овог члана и висину паушалне накнаде из става 4. овог члана.

Члан 61.

(1) Војном инвалиду од I до IV групе, као и војном инвалиду V и VI групе чији се инвалидитет састоји у оштећењу доњих екстремитета, припада једанпут у току календарске године накнада износа које је војни инвалид платио на име административних такса за регистрацију возила и на име накнаде за коришћење јавних путева при употреби моторних (путничког аутомобила, моторног чамца или мотоцикла) и запрежних возила, која им служе искључиво за њихов лични превоз.

(2) Војним инвалидима и деци (члан 50. став 2. и члан 51) припада накнада износа који су на име поштарине и трошкова превоза у јавном саобраћају платили за пошиљке протеза и осталих помагала.

8. Помоћ у случају смрти

Члан 62.

(1) У случају смрти војног инвалида, члановима породице (члан 18) умрлог са којим је живео у заједничком домаћинству, припада посмртна помоћ у двомесечном износу његове личне инвалиднине.

(2) Износ посмртне помоћи из става 1. овог члана не може бити мањи од месечног износа личне инвалиднине која је припадала војном инвалиду III групе у време смрти инвалида.

9. Почетак, трајање и престанак права

Члан 63.

(1) Инвалиднина, додатак за негу и помоћ од стране другог лица, стални инвалидски додатак и ортопедски додатак припадају од дана испуњења услова за признавање тих права ако је захтев поднет у року од три месеца од дана испуњења услова.

дко је захтев поднет по истеку овог рока, ова права припадају од првог дана наредног месеца по подношењу захтева.

(1) Остала права по овом закону могу се користити само по доношењу репзења о признавању права на инвалиднину.

Члан 64.

(1) Инвалиднина, додатак за негу и помоћ од стране другог лица, ортопедски додатак и сталш инвалидски додатак припадају страном држављанину који испуњава услове из члана 14. овог закона и ако не борави на територији Социјалистичке Федеративне Републике Југославије, као и држављанину Социјалистичке Федеративне Републике Југославије са сталним пребивалиштем у иностранству.

(2) Кад лица из става 1. овог члана бораве на територији Социјалистичке Федеративне Републике Југославије, имају право на здравствену заштиту и право на бесплатну и повлашћену возњу по овом закону.

Члан 65.

(1) Права по овом закону трају док постоје овим законом прописани услови за стицање и уживање тих права.

(2) Изузетно од одредбе става 1. овог члана, започето лечење продужује се до завршетка лечења, али не дуже од шест месеци по престанку законом прописаних услова.

Члан 66.

(1) Право на породичну инвалиднину и остала права по овом закону губе брачни друг и деца ступањем у брак.

(2) Брачни друг и деца ступањем у брак не губе права по овом закону ако су та права стекли због неспособности за привређивање.

(3) Право на породичну инвалиднину и остала права губи брачни друг који је напустио децу са којом ужива породичну инвалиднину и запустио њихово издржавање, подизање и васпитање. Ова права могу се успоставити ако родитељ настави вршење родитељске дужности за време док деца користе породичну инвалиднину.

Члан 67.

(1) Права по овом закону трајно губе војни инвалиди и остала лица ако су осуђени правноснажном судском пресудом због дела предвиђеног у члану 17. став 1. тачка 3. овог закона.

(2) Права по овом закону не могу остварити чланови породице војног инвалида који је изгубио та права због дела предвиђеног у члану 17. став 1. тачка 3. овог закона.

(3) Лице коме су на основу амнестије или помиловања укинута правне последице осуде, може остварити права по овом закону најраније од првог дана наредног месеца после доношења акта о амнестији или помиловању.

Члан 68.

(1) Војном инвалиду или другом лицу које ужива права по овом закону, осуђеном правоснажном судском пресудом на казну затвора дужу од шест месеци или на казну строгог затвора, не припадају та права док се налази на издржавању казне.

(2) Орган управе надлежан за решавање о правима по овом закону, може одредити да се члановима породице војног инвалида од I до VII групе који се налазе на издржавању казне дуже од шест месеци или строгог затвора, исплаћују за то време новчана примања по овом закону на која би они имали право у случају његове смрти, али највише до износа његових примања ако војни инвалид није осуђен због кривичног дела учињеног из користољубља на штету друштвене имовине.

(3) Ако се војни инвалид или друго лице које ужива права по овом закону налази у истражном затвору, породици коју уживалац издржава исплаћује се половина његове инвалиднине, додатка за негу и помоћ од стране другог лица и ортопедског додатка. Задржана половина исплатиће се уживаоцу накнадно ако кривични поступак буде правоснажном одлуком обустављен или ако уживалац правоснажном пресудом буде ослобођен од оптужбе односно ако оптужба против њега буде одбијена, али не због ненадлежности суда.

Члан 69.

Права по овом закону не могу се пренети на друго лице.

Члан 70.

Војни инвалиди и остала лица која уживају права по овом закону дужни су пријавити надлежном органу управе сваку промену у личности или у стварним околностима која утиче на појединоправо или на обим коришћења тог права.

Глава III

ПОСТУПАК ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРАВА ПО ОВОМ ЗАКОНУ

Члан 71.

(1) Права по овом закону остварују се код надлежног општинског и републичког односно покрајинског органа управе.

(2) Послове у вези са остваривањем права по овом закону из надлежности федерације врши Савезни комитет за питања бораца и војних инвалида.

Члан 72.

(1) О правима по овом закону решава у првом степену надлежни општински орган управе.

(2) Овлашћује се Савезни комитет за питања бораца и војних инвалида да може одредити органе управе месно надлежне за решавање о правима по захтевима страних држављана.

Члан 73.

Послове у вези са остваривањем права по овом закону који се врше ван управног поступка, врше надлежни општински органи управе, ако посебним савезним прописом поједини такви послови нису стављени у надлежност другог органа.

Члан 74.

(1) Војна јединица или установа Југословенске народне армије надлежна за војно лице које је под околностима из члана 3. став 2. и члана 4. став 1. овог закона у Југословенској народној армији задобило рану, повреду или озледу услед које наступа оштећење организма односно које под тим околностима погине

или умре, покренуће одмах по службеној дужности поступак; у циљу утврђивања узрока и околности под којима је такво лице рањено, повређено, озлеђено односно погинуло или умрло.

(2) Поступак у смислу става 1. овог члана за војна лица у територијалној одбрани и за друга лица из члана 3. став 2. и члана 4. став 2. овог закона покреће надлежни орган скупштине општине.

(3) По завршеном поступку надлежна војна јединица или установа Југословенске народне армије односно надлежни орган скупштине општине издаће правно заинтересованом лицу уверење о околностима под којима се случај догодио, ради подношења захтева за признавање права по овом закону.

Члан 75.

Лице које поднесе захтев за признавање својства мирнодопског војног инвалида по основу болести (члан 5), може то својство остварити само на основу писмених доказа о постојању болести који потичу из времена службе у оружаним снагама

Социјалистичке Федеративне Републике Југославије или по отпуштању из ње, а пре истека 30 дана по отпуштању.

Члан 76.

(1) Захтеви за признавање својства мирнодопског војног инвалида по основу болести задобивене под околностима из члана 5. овог закона могу се подносити одмах по отпуштању из оружаних снага Социјалистичке Федеративне Републике Југославије, а најдоцније у року од пет година од дана отпуштања.

(2) Под отпуштањем из оружаних снага Социјалистичке Федеративне Републике Југославије подразумева се прекидање обавезе служења војног рока, отпуштање војника из Југословенске народне армије по одслужењу војног рока или због неспособности за војну службу и отпуштање војних обвезника са војних вежби у јединицама и установама оружаних снага, у смислу прописа о војној обавези, као и отпуштање са школовања питомца војних школа, у смислу прописа о војним школама.

Члан 77.

(1) У поступку за остваривање права по овом закону примењују се одредбе Закона о општем управном поступку, ако овим законом није друкчије прописано.

(2) Општински орган управе који води поступак дужан је да по службеној дужности прибави исправе којима се доказује дека чињеница или стање од важности за доношење или извршење решења или за предузимање управне радње у корист сгранке ако издавање исправе спада у надлежност било ког органа те општине.

(3) Решење о правима по овом закону које је постало коначно у управном поступку, може се укинути по драву надзора, ако је њиме повређен материјални закон у корист појединца а на цггету друштвене заједнице, и то најдоцније у року од пет година од дана кад је решење постало коначно у управном поступку.

(4) У инвалидским стварима по овом закону у управним споровима допуштена је жалба.

Члан 78.

(1) Војни инвалидитет утврђује се у поступку за остваривање права по овом закону на основу налаза и мишљења лекарске комисије.

(2) Лекарске комисије дају налаз и мишљење о неспособности за привређивање, ако је стицање којег права по овом закону условљено том неспособношћу.

(3) У поступку за упућивање војних инвалида на бањско и климатско лечење, налаз и мишљење дају посебне лекарске комисије (лекарска комисија и комисија вештака лекара) на основу налаза, мишљења и предлога лекара појединца односно здравствене организације удруженог рада.

(4) Овлашћује се Савезни комитет за питања бораца и војних инвалида да, по прибављеном мишљењу Савезног комитета за здравство и социјалну заштиту, доноси прописе о раду лекарских комисија у поступку остваривања инвалидских права по овом закону, као и ближе прописе о медицинским индикацијама и контраиндикацијама за лечење, трајању лечења, поступку за I остваривање права на лечење природним фактором, као и које услове треба да испуњавају организације удруженог рада у које се војни инвалиди упућују на лечење претежно применом природног фактора.

Члан 79.

(1) Лекарску комисију из члана 78. ст. 1. и 2. овог закона која даје налаз и мишљење органима који решавају о правима у првом степену, чине три члана. Два члана комисије су лекари, а један члан комисије је представник Савеза удружења бораца народноослободилачког рата из редова војних инвалида.

(2) Седиште лекарских комисија из става 1. овог члана и подручја на којима оне врше своју делатност одређује и чланове комисије именује надлежни републички односно покрајински орган управе.

Члан 80.

(1) Лекарску комисију из члана 78. ст. 1. и 2. овог закона која даје налаз и мишљење органима који решавају о правима у другом степену, чини пет чланова. Четири члана комисије су лекари специјалисти, а један члан комисије је представник Савеза удружења бораца народноослободилачког рата из редова војних инвалида. Чланове ове комисије именује надлежни републички односно покрајински орган управе.

(2) Надлежни републички односно покрајински орган управе може образовати две или више комисија из става 1. овог члана и одредити седиште и подручје њихове делатности.

Члан 81.

Лекарске комисије из чл. 79. и 80. овог закона дају мишљење о проценту војног инвалидитета, о разврставању војних инвалида од I до IV групе према степену потребе за негом и помоћи од стране другог лица, о разврставању војних инвалида према степену ортопедског додатка и о неспособности за привређивање према прописима Савезног комитета за питања бораца и војних инвалида (члан 15. став 3. и члан 32. став 4).

Члан 82.

(1) Лекарску комисију из члана 78. став 3. овог закона чине три члана. Два члана комисије су лекари специјалисти, а један члан комисије је представник Савеза удружења бораца народноослободилачког рата.

(2) Комисију вештака лекара из члана 78. став 3. овог закона чине четири члана. Три члана ове комисије су лекари специјалисти, а један члан комисије је представник Савеза удружења бораца народноослободилачког рата.

(3) Чланове комисије из ст. 1. и 2. овог члана именује и седишта и подручја њихове делатности одређује надлежни републички односно покрајински орган управе.

Члан 83.

(1) Против мишљења лекара појединца односно здравствене ганизације удруженог рада инвалид може изјавити приговор лекарској комисији из члана 78. став 3. овог закона. Приговор инвалид изјављује усмено чим му буде саопштено мишљење. Мишљење лекарске комисије поводом тог приговора коначно је.

(2) Против мишљења лекарске комисије којим није усвојен предлог лекара појединца односно здравствене организације удруженог рада инвалид може изјавити приговор комисији вештака лекара у року од осам дана од дана саопштења

односно достављања мишљења лекарске комисије. Мишљење комисије ве штака л екара коначно је.

Члан 84.

(1) Решење донето у првом степену којим се утврђује инвалидитет, инвалиднина, додатак за негу и помоћ од стране другог лица, ортопедски додатак и решење којим се додељује моторно возило, подлеже ревизији.

(2) Ревизију врши по службеној дужности надлежан другостепени орган управе.

(3) Ако је против решења донетог у првом степену изјављена жалба, о ревизији и жалби решава се истим решењем.

(4) Ревизија и жалба не одлажу извршење решења, осим решења којим се додељује моторно возило.

Члан 85.

(1) У вршењу ревизије надлежни другостепени орган управе може се са првостепеним решењем сагласити или га може изменити, поништити или укинути на штету или у корист странке, ако се тиме не вређа право другог лица.

(2) Другостепени орган ће у вршењу ревизије поништити или укинути првостепено решење и, по правилу, сам решити ствар у корист или на штету странке, ако утврди да су у првостепену поступку непотпуно или погрешно утврђене чињенице или да се у поступку није водило рачуна о правилима поступка која би била од утицаја на решење ствари, или утврди да су погрешно оцењени докази или да је из утврђених чињеница изведен погрешан закључак у погледу чињеничног стања, или да је погрешно примењен пропис на основу кога је решена ствар.

(3) Првостепени орган чије је решење услед ревизије поништено или укинуто и враћено на поновни поступак, доноси ново првостепено решење.

(4) Ново првостепено решење подлеже ревизији у којој се испитује само да ли је ново решење у складу са разлозима због којих је раније првостепено решење поништено или укинуто.

(5) У вршењу ревизије другостепени орган дужан је прибавити мишљење лекарске комисије из члана 80. овог закона, ако је у питању утврђивање инвалидитета по основу болести из члана 13. овог закона, и утврђивање степена додатка за негу и помоћ од стране другог лица.

Члан 86.

(1) Ако против решења првостепеног органа које подлеже ревизији није изјављена жалба, а ревизија не буде извршена у року од три месеца од дана пријема предмета од другостепеног органа, сматра се да је ревизија извршена и да је дата сагласност на решење.

(2) Рок за извршење ревизије у случају из члана 85. став 5. овог закона, почиње тећи од дана кад је мишљење лекарске комисије примио другостепени орган.

Члан 87.

(1) Против решења донетог у другом степену, као и против решења донетог у вршењу ревизије ако је њиме првостепено решење измењено, може се водити управни спор.

(2) Против решења донетог у вршењу ревизије не може се водити управни

спор ако је тим решењем првостепено решење поништено или укинуто и враћено првостепеном органу на поновни поступак, без обзира да ли је на првостепено решење изјављена жалба или није.

Члан 88.

(1) Ако после доношења коначног решења о правима по овом закону код војног инвалида наступе промене које мењају утврђени проценат војног инвалидитета, о правима у вези са насталом променом решава се у поступку који се покреће по захтеву странке или по службеној дужности.

(2) На захтев за одређивање права у смислу става 1. овог члана, покренуће се поступак само ако странка учини вероватним да је наступила промена од утицаја на њена права.

(3) Нови поступак води орган управе надлежан за решавање о правима у првом степену.

Члан 89.

(1) Поступак о правима по овом закону, окончан решењем против кога нема редовног правног средства у управном поступку, може се обновити и по истеку рокова предвиђених за обнову поступка у Закону о општем управном поступку, осим у случајевима признавања својства ратног војног инвалида услед обољења задобивеног под околностима из члана 3. став 1. тач. 1. до 5. овог закона.

(2) Ако се у обновљеном поступку раније решење замени новим, правне последице по измењеном решењу цејствују од дана кад је поднет захтев за обнову ако је поступак за обнову покренут поводом захтева странке, а од дана доношења новог решења ако је поступак за обнову покренут по службеној дужности.

(3) Ако је војном инвалиду утврђен инвалидитет привремено, ново решење има правно дејство од првог дана наредног месеца по истеку важности првог решења.

Члан 90.

Ако се ревизија решења из члана 84. став 1. овог закона није могла извршити у року из члана 86. став 1. овог закона, због тога/што је војни инвалид, односно уживалац породичне инвалиднине одбио да приступи прегледу код лекарске комисије из члана 80. овог закона или што се без оправданог разлога није одазвао позиву те лекарске комисије, налаз и мишљење те лекарске комисије могу послужити као основ (доказ) за обнову поступка.

Члан 91.

(1) Решења којима се одређују инвалиднина, додатак за негу и помоћ од стране другог лица, ортопедски додатак и друга новчана примања по овом закону извршавају се по службеној дужности.

(2) Решења о правима из става 1. овог члана извршава надлежни првостепени орган управе.

(3) За уживаоце права који стално живе у иностранству решења из става 1. овог члана извршава Савезни комитет за питања бораца и војних инвалида.

(4) Ако лица из става 3. овог члана бораве *на територији Социјалистичке Федеративне Републике Југославије, право на здравствену заштиту и право на бесплатну и повлашћену вожњу остварују на основу исправа које издаје општински

орган управе одређен од стране Савезног комитета за питања бораца и војних инвалида у смислу члана 72. став 2. овог закона.

(5) Жалба не задржава извршење решења првостепеног органа.

(6) Другостепено решење којим је у поступку ревизије односно ревизије и жалбе првостепено решење измењено, извршава се по његовом достављању првостепеном органу.

Члан 92.

(1) Војним инвалидима и осталим уживаоцима права по овом закону припада накнада трошкова за исхрану и смештај за време путовања и боравка у другом месту ако су од стране надлежног органа упућени ули позвани ради остваривања односно коришћења права по овом закону. Ако путовање треба да се изврши на релацији где не постоји јавно превозно средство, или постоји али из оправданих разлога није било могуће користити бесплатну возњу, војним инвалидима и осталим корисницима права припада и накнада путних трошкова.

(2) Накнада трошкова за исхрану и смештај за време путовања и боравка у другом месту односно накнада путних трошкова припада уживаоцима права по овом закону из става 1. овог члана и за пратиоца ако је пратилац по мишљењу лекара појединца односно лекарске комисије или здравствене организације удруженог рада кориснику потребан за време путовања и боравка у другом месту.

(3) Накнада трошкова за исхрану и смештај за време путовања и боравка у другом месту припада, у случајевима означеним у ст. 1. и 2. овог члана, и лицима која нису војни инвалиди нити корисници права по овом закону, али су поднели захтев за утврђивање инвалидског својства односно за признавање права по овом закону.

(4) Савезни комитет за питања бораца и војних инвалида доноси прописе о висини накнаде трошкова за исхрану и смештај за време путовања и боравка у другом месту.

Члан 93.

(1) Трошкове поступка за остваривање права по овом закону сноси орган који води поступак.

(2) У поступку за остваривање права по овом закону не плаћа се такса утврђена савезним прописом.

Члан 94.

(1) Војни инвалиди и остала лица која имају право на здравствену заштиту по овом закону користе услуге одговарајућих здравствених организација удруженог рада, на начин и по поступку који су прописани за осигуранике раднике.

(2) Лица из става 1. овог члана која немају својство осигураника радника остварују своја самоуправни права у заједницама здравственог осигурања радника као осигураници радници те заједнице.

Члан 95.

(1) Лица која имају право на здравствену заштиту по овом закону, а која су здравствено осигурана по било ком основу, користе здравствену заштиту регулисану прописима о здравственом осигурању, а по овом закону могу користити само оне видове здравствене заштите који нису обухваћени тим прописима односно који су предвиђени у члану 97. овог закона.

(2) Лица која су осигурана као земљорадници користе све видове здравствене заштите прописане овим законом на терет средстава обезбеђених у буџету федерације.

Члан 96.

На терет средстава обезбеђених по овом закону падају трошкови здравствене заштите из члана 45. овог закона за кориснике осигуранике заједнице здравственог осигурања кад користе здравствену заштиту по овом закону, а која им није обезбеђена по прописима о здравственом осигурању.

Члан 97.

(1) Лица која имају право на здравствену заштиту по овом закону, као осигураници заједнице здравственог осигурања користе протезе, ортопедска и друга помагала, помоћне и санитарне справе, бањско и климатско лечење и лечење у иностранству по овом закону, на терет средстава обезбеђених у буџет федерације.

(2) Војни инвалиди осигураници заједнице здравственог осигурања могу, по сопственом избору, уместо бањског и климатског лечења по овом закону користити лечење у стационарним здравственим организацијама удруженог рада специјализованим за лечење применом природних фактора по прописима заједнице здравственог осигурања.

Члан 98.

(1) Трошкови здравствене заштите која се користи по овом закону, падају на терет средстава буџета федерације ако се здравствена заштита користи на начин утврђен овим законом и прописима донесеним на основу њега односно прописима заједнице здравственог осигурања уколико се исти допунски примењују. Ако се здравствена заштита користи на други начин, на терет ових средстава падају само трошкови који по обиму одговарају трошковима које повлачи коришћење такве заштите на прописан начин.

(2) На терет средстава буџета федерације обезбеђују се и средства за покриће разлике између накнаде личног дохотка до висине од 100% који припада војном инвалиду као осигуранику по прописима заједнице здравственог осигурања и накнаде која би му по тим прописима припадала да није војни инвалид. Исплаћивање ове разлике врши општински орган управе надлежан за исплаћивање новчаних примања по овом закону и то организацијама удруженог рада код којих су војни инвалиди на раду за првих 30 дана спречености за рад односно фондовима заједнице здравственог осигурања преко 30 дана спречености за рад, на начин који пропише републички односно покрајински орган управе надлежна за послове заштите бораца и војних инвалида.

Члан 99.

(1) Здравствена заштита предвиђена овим законом користи се на начин предвиђен прописима заједнице здравственог осигурања, ако овим законом није друкчије одређено.

(2) Својство корисника здравствене заштите по овом закону доказује се инвалидском здравственом књижицом.

(3) Обрасци који су у употреби у заједници здравственог осигурања у вези са коришћењем здравствене заштите, примењиваће се на сходан начин и при коришћењу здравствене заштите по овом закону.

(4) Здравствена организација удруженог рада не може ускратити пружање медицинске помоћи кориснику који не може да докаже својство корисника здравствене заштите.

(5) Савезни комитет за питања бораца и војних инвалида доноси ближе прописе о обрасцу, начину издавања и употреби инвалидске здравствене књижице.

Члан 100.

(1) Односи успостављени у заједници здравственог осигурања радника у погледу пружања здравствених услуга (цена, квалитет и сл.) важе и за кориснике здравствене заштите по овом закону.

(2) Савезни комитет за питање бораца и војних инвалида утврђује основе за закључивање уговора са организацијама удруженог рада из члана 45. став 4. овог закона, као и са организацијама удруженог рада које производе протезе, ортопедска и друга помагала и санитарне справе.

(3) Уговоре са организацијама удруженог рада из става 2. овог члана закључују републички односно, покрајински органи управе надлежни за питања бораца и војних инвалида.

(4) Уговорима из става 3. овог члана утврђује се: обим и квалитет здравствених услуга које организација удруженог рада пружа корисницима здравствене заштите по овом закону, цене тих услуга и друга узајамна права и обавезе уговарача.

Члан 101.

Ако се исплата накнада, помоћи и других новачних примања врши на основу писмених доказа, надлежни општински орган управе издаће кориснику писмено решење само на његов захтев.

Члан 102.

(1) Овлашћује се Савезни комитет за питања бораца и војних инвалида да, по прибављеном мишљењу Савезног комитета за здравство и социјалну заштиту, доноси ближе прописе о условима и поступку за упућивање у иностранство на лечење лица која имају право на здравствену заштиту по овом закону.

(2) Решење о захтеву за упућивање на лечење у иностранство доноси надлежни републички односно покрајински орган управе. То решење је коначно.

Глава IV НАКНАДА ШТЕТЕ

Члан 103.

(1) Корисник права по овом закону коме је извршена исплата на коју није имао право, дужан је вратити примљени износ:

1) ако је на основу нетачних података за које је знао или је морао знати да су нетачни, или је на други противправан начин остварио неко примање по овом закону које му не припада или остварио примање у већем обиму него што му припада;

2) ако је остварио неко примање због тога што није пријавио настале промене које утичу на губитак или обим неког права, а знао је или је морао знати за те промене;

3) ако је примао новчане исплате у износу већем од оног који му је одређен решењем надлежног органа управе.

(2) Потраживања из става 1. овог члана застаревају истеком рокова одређених прописима о застарелости потраживања. Ови рокови почињу тећи од дана кад је у управном поступку постало коначно решење којим је утврђено да исплаћивано примање не припада или да припада у мањем обиму (став 1. тач. 1. и 2. овог члана) односно од дана кад је извршена последња неправилна исплата (став 1. тачка 3. овог члана).

(3) Корисник је дужан вратити неправилно исплаћено примање у износу примљеном највише за последње три године, рачунајући од последње исплате на коју није имао право. Ако то не учини у року који одреди надлежни првостепени орган, повраћај неправилно примљеног износа може се остварити тужбом код надлежног суда. Обавеза повраћаја неправилно исплаћених примања за овај период постоји независно од тога да ли је поништено или укинута решење по коме је примање исплаћено.

Глава V ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 104.

(1) Захтеви за признавање својства ратног војног инвалида, по основу болести задобивене под околностима из члана 3. став 1. тач. 1. до 5. овог закона, поднети после 31. децембра 1952. године неће се узимати у поступак.

(2) Захтеви за признавање својства ратног војног лнвалида, по основу болести задобивене под околностима наведеним у ставу 1. овог члана, који до 1. јула 1963. године нису окончани правоснажним решењем расправиће се по прописима који су важили тог дана.

Члан 105.

Од 1. јула 1963. године не могу се давати одобрења по доцније поднетим предлозима за обнову поступка окончаног правоснажним решењем којим је био одбијен ранији захтев за давање одобрења без кога се захтев за признавање својства ратног војног инвалида по основу болести није могао узимати у поступак. Предлози за обнову поступка поднети пре тог дана расправиће се по ранијим прописима.

Члан 106.

Одредбе чл. 104. и 105. овог закона важе и за поступке по захтевима за признавање инвалидских права по осцову задобивене контузије, као и по основу повреде или озледе која није оставила видне трагове.

Члан 107.

(1) Захтеви за признавање права по овом закону члановима породица лица погинулих, умрлих или несталих под околностима из члана 2, члана 3. став 1. тач. 1, 2. и 4. и члана 14. овог закона, као и члановима породица лица погинулих или умрлих од ране, повреде, озледе или болести задобивене под околностима из члана 3. став 1. тачка 3. овог закона, поднети после 31. децембра 1952. године неће се узимати у поступак.

(2) Изузетно од одредбе става 1. овог члана, надлежни републички односно покрајински орган управе може својим решењем одобрити да се узме у поступак

захтев за признавање инвалидских права из става 1. овог члана поднет после 31. децембра 1952. године, ако нађе да је у питању нарочито оправдан случај.

(3) За чланове породица лица из члана 25. став 1. тачка 1. и члана 26. став 1. овог закона, није потребно одобрење за покретање поступка.

(4) Лицима умрлим под околностима из чл. 2. и 3. и члана 14. овог закона, сматрају се, у смислу ст. 1. и 2. овог члана, и лица умрла у року и под околностима наведеним у члану 16. став 2. овог закона.

(5) Против решења републичких односно покрајинског органа управе којим није одобрено узимање у поступак захтева за признавање инвалидских права из става 1. овог члана, поднетог после 31. децембра 1952. године, нема места жалби.

Члан 108.

Корисници породичне инвалиднине којима је то право признато до 31. децембра 1964. године по лицу умрлом после 15. маја 1946. године, а чија је смрт наступила као последица ране, повреде, озледе или болести задобивене под околностима из чл. 2. и 3. овог закона, уживаће сва права по овом закону у обиму и под условима предвиђеним овим законом.

Члан 109.

Брачном другу и деци који су право на породичну инвалиднину и остала права по овом закону стекли због неспособности за привређивање па су та права изгубили због ступања у брак, а код којих ова неспособност и даље траје, успоставиће се на њихов захтев право на породичну инвалиднину и остала права по овом закону.

Члан 110.

Повећање личне и породичне инвалиднине и ортопедског додатка, у смислу члана 39. овог закона, извршиће се у 1973. години.

Члан 111.

(1) Прерачунавање нових износа породичне инвалиднине и ортопедског додатка по Закону о војним инвалидима („Службени лист СФРЈ”, бр. 67/72) досадашњим корисницима извршиће надлежни општински орган управе по службеној дужности и без доношења решења.

(2) Разврставање војних инвалида од I до IV групе којима је додаток за негу и помоћ од стране другог лица признат по прописима који су важили до 31. децембра 1972. године, разврставаше у степене по члану 32. овог закона извршиће надлежни општински орган управе по службеној дужности по претходно Прибављеном налазу и мишљењу надлежне лекарске комисије. До доношења решења о разврставању исплаћиваће им се, као аконтација, износ додатка који им је припадао до 31. децембра 1972. године.

Члан 112.

(1) Решење о месечним износима личне инвалиднине инвалида VIII, IX и X групе и породичне инвалиднине утврђене Законом о изменама и допунама Закона о војним инвалидима донеће надлежни општински орган управе по службеној дужности, најдоцније до 31. децембра 1976. године.

(2) Решења из става 1. овог члана не подлеже ревизији у смислу члана 84. став 1. овог закона.

Напомена: наведени текст закона садржи Закон о војним инвалидима („Службени лист СФРЈ”, бр. 67/72) и Закон о изменама и допунама Закона о војним инвалидима („Службени лист СФРЈ”, бр. 33/76)